

רעפ 3304/24 - חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' יגאל אולנסקי

בית המשפט העליון

רע"פ 3304/24

לפני:

כבוד השופט ח' כבוב

המבקשת:

חברת החדשות הישראלית בע"מ

נ ג ד

המשיבים:

1. יגאל אולנסקי

2. מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט

המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופט י' שפסר)

בעבא"פ 54603-03-24 שניתנה ביום

08.04.2024

י"ח בסיון התשפ"ד (24.06.2024)

תאריך הישיבה:

בשם המבקשת:

בשם משיב 1: עו"ד ציון אמיר; עו"ד ניר לזר

בשם משיב 2: עו"ד עדי שגב; עו"ד חלי אמיתי-גרנישטיין

פסק-דין

1. לפניי בקשת רשות ערעור לפי סעיף 70ד(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט) על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בעבא"פ 54603-03-24 (כבוד השופט י' שפסר), שניתנה ביום 08.04.2024. בגדרה של ההחלטה התקבל ערעורו של משיב 1 (להלן: המשיב או החשוד) על החלטת בית משפט השלום בפתח תקווה בבא"פ 29714-02-24 (כבוד השופטת ל' חלד-רון) מיום 17.03.2024, כך שהושב על כנו צו איסור פרסום שהוטל עוד קודם לכן על שמו של המשיב; זאת, בראי חשד לביצוע עבירות פליליות חמורות על ידו, ובפרט נטילת כספים וציוד שנאספו לטובת תמיכה בלוחמים והנצחת נופלים, על רקע מתקפת הטרור שפקדה את מדינת ישראל ביום 07.10.2023 ומלחמת "חרבות ברזל" שבאה בעקבותיה.

2. כעולה מהחלטת בית משפט קמא, כמו גם מהחלטת בית משפט השלום שקדמה לה, המשיב הוא הורה לשני ילדים המשרתים כחיילים קרביים בצה"ל, אשר נכון לעת הרלוונטית, שירתו שניהם בשירות פעיל. עוד עולה מההחלטות, כי אף למשיב עצמו רקע צבאי וכן כי אחיו משרת כקצין בדרגה בכירה.

3. בסמוך לאחר מתקפת הטרור שפקדה את המדינה ביום 07.10.2023, הפעיל המשיב מספר קבוצות שנועדו לאסוף כספים עבור הנצחת חיילים שנפלו במתקפה, כמו גם להעמיד תרומות ליחידה בה משרת אחד מבניו של המשיב, המוצבת בחזית הלחימה בעזה (להלן בהתאמה: היחידה ו-הבן).

4. לאחר שמספר הורים לחיילים המשרתים ביחידה הגישו תלונות למשטרה הצבאית לפיהן הכספים שתרמו לא הגיעו, בסופו של דבר, לילדיהם המשרתים ביחידה - נפתחה חקירה בעניינו של המשיב. בתוך כך, התעורר החשד כי בכספים שנאספו על ידי המשיב, נעשה עשה שימוש לצרכיו האישיים, וחלק מהציוד שנרכש אף נמכר על ידו לצד שלישי. בהמשך לכך, ביום 07.02.2024 נחקר המשיב באזהרה, תוך שהוחשד בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה, גניבה והפרעה לשוטר במילוי תפקידו.

5. ביום 15.02.2024 הורה בית משפט השלום על איסור פרסום שמו של המשיב, כמו גם על "כלפרט מזהה אודותיו", זאת לבקשתו, ולאחר שניתנה הסכמתה של משטרת ישראל לכך.

6. אלא מאי, שביום 19.02.2024, הגישה המבקשת, חדשות ערוץ 12 (להלן: חברת החדשות או המבקשת), בקשה להסיר את צו איסור הפרסום האמור, זאת לצורך שידור תחקיר בעניינה של הפרשה. בהמשך לכך, ביום 26.02.2024 הוגשה תגובת המשיב לבקשה זו; וביום 14.03.2024 קיים בית משפט השלום דיון בבקשה.

7. כעולה מפרוטוקול הדיון, משטרת ישראל חזרה בה מהסכמתה לאיסור הפרסום, אך לצד זאת, ביקשה היא להותיר את ההכרעה בבקשת המבקשת לשיקול דעתו של בית המשפט. כמו כן, מההחלטה עולה כי בדיון זה הוצג בפני בית משפט השלום תיק החקירה בעניינו של המשיב. בתוך כך, כלל תיק החקירה מזכר "החתום על ידי 25 בני משפחה של לוחמים ולוחמים לשעבר בפלוגה בה משרת בנו של החשוד", שתמכו בבקשתה של חברת החדשות (להלן: המזכר). עוד התברר בדיון זה, כי נכון לאותה העת, לא היה צפי להשלמת החקירה - זאת, הן בשל מורכבותה והן בשל הקושי באיסוף עדותם של עדים מסוימים, וביניהם חיילים המשרתים ביחידה. והכול, כפועל יוצא של מצב המלחמה.

8. החשוד מצדו הכחיש את כל המיוחס לו. עוד עמד הוא על הנזק החמור שעלול להיגרם לו, כמי שמשרת כקצין בצבא; כמו גם לבניו הלוחמים, ובמיוחד לבנו המשרת כלוחם ביחידה וכן לאחיו המשרת אף הוא כקצין בכיר. עוד נטען, כי הפרשה נחשפה בתקשורת, אף אם בעילום שם, ולא היה בכך כדי לסייע בעד החקירה ולהביא להגשת תלונות חדשות. לעומתו, ציין נציג חדשות 12, עורך מערכת "הנוכלים", כי בעקבות שידור 'פרומו' בקשר לפרשה, התקבלה במערכת תלונה נוספת נגד החשוד, ובכך נטען כי יש כדי להעצים את האינטרס הציבורי, הקיים ממילא, שבהסרת צו איסור הפרסום.

9. בהמשך לכך, ביום 17.03.2024 ניתנה החלטת בית משפט השלום בבקשת המבקשת. בפתח החלטתו זו, עמד בית המשפט על המסגרת הנורמטיבית החלה בכגון דא, ובתוך כך, הזכיר את פסיקת בית משפט זה העוסקת בבקשות לאסור את פרסום שמם של חשודים ונאשמים.

10. לגופם של דברים, ולאחר עיון בתיק החקירה, קבע בית המשפט כי ישנו חשד סביר לביצוע העבירות המיוחסות למשיב, זאת על אף שהחקירה הייתה מצויה עוד בראשיתה. כמו כן נקבע, כי גם מבלי להקל ראש בנזק שעלול להיגרם לחשוד ולמשפחתו לו יתפרסם שמו - הרי שבכך אין כדי להוות נזק חמור, כנדרש על פי דין. בתוך כך נפסק, כי החשש מפגיעה בשמו הטוב של המשיב, כמו גם מפגיעה בבניו ובאחיו, על רקע שירותם בצבא - אינו עולה כדי חשש מפני נזק חמור.

11. עוד הובהר, כי מקום בו לא הוכח נזק חמור, לא מתעורר צורך להידרש למלאכת האיזון שבין הנזק שעלול להיגרם לחשוד ולמשפחתו ובין האינטרס הציבורי שבפרסום. יחד עם זאת, הודגש כי ישנו אינטרס ציבורי מובהק בפרסום שמו של המשיב, זאת "נוכח שכיחות התופעה של איסוף תרומות מהציבור עבור חיילי צה"ל באמצעים שונים, לעתים קרובות, ללא כל פיקוח ובקרה". כך נפסק, כי בנסיבות אלה ישנה חשיבות יתרה לכך "[ש]יובאו הדברים **במלואו** [במלואם - ח' כ'] לידיעת הציבור על מנת שייזהר וישמר לנפשו, וינקוט משנה זהירות בבואו לתרום כספים או ציוד לחיילים באמצעות מאן דהוא" (ההדגשה במקור). דברים אלה, כך נקבע, מקבלים אך משנה תוקף, בשים לב לטענת חברת החדשות לפיה פרסום פרטי הפרשה הביא להגשת תלונה נוספת בעניינו של המשיב. בהתאם לכל האמור, הורה בית משפט השלום על הסרת צו איסור הפרסום שהוטל על שמו של המשיב.

12. למחרת אותו היום, ביום 18.03.2024, הגיש המשיב בקשה לבית משפט השלום, בגדרה עתר לכך שזה יעיין מחדש בהחלטתו, זאת נוכח מצב רפואי רגיש, אשר לא עמד לפניו שעה שנתקבלה ההחלטה. לחלופין, נתבקש עיכוב ביצועה של החלטת בית המשפט, זאת עד כמה שניתן להבין, לשם הגשת ערעור לפני בית משפט קמא. בו ביום ניתנה החלטת בית משפט השלום לפיה לא היה באמור בבקשה ובאסמכתא הרפואית שצורפה לה "כדי לשנות את החלטתי". אולם, יחד עם זאת, הורה הוא על עיכוב ביצוע ההחלטה וזאת לשם הגשת ערעור לפני בית משפט קמא. בהמשך לכך, ביום 24.03.2024 הוגש הערעור, ולאחר שקיים בו דיון, ביום 08.04.2024 ניתנה החלטת בית משפט קמא בו.

13. כעולה מההחלטה, החשוד שב וחזר לפני בית משפט קמא על עיקר הטענות שהעלה בבית משפט השלום, תוך שעמד על מצבו הבריאותי המוזכר. עוד נטען, כי שגה בית משפט השלום בדרך שבה ניתח את האינטרס הציבורי שבפרסום. כמו כן, החשוד הוסיף וטען, כי במישור הדיוני היה מקום להטיל על המבקשת את הנטל לשלול את החשש מגרימתו של נזק חמור, זאת משום שהיא עתרה להסרתו של צו איסור פרסום קיים. לעומתו, משטרת ישראל הוסיפה להותיר את ההכרעה בערעור לשיקול דעתו של בית המשפט, בעוד שחברת החדשות שבה מצדה וחזרה על עיקר הטענות שהעלתה לפני בית משפט השלום.

14. בפתח החלטת בית משפט קמא הובהר, כי יש לדחות את הטענה הדיונית שהעלה החשוד, לפיה יש

בקיומו של צו איסור פרסום כדי להעביר את נטל השכנוע בענייננו לכתפי המבקשת; זאת, לבטח בשים לב לכך שצו איסור הפרסום הוטל בשעתו לאור הסכמתה של משטרת ישראל לכך ומבלי שהתקיים דיון לגופו של עניין.

15. אשר לעוצמת הראיות שבתיק החקירה, נקבע כי מסקנתו של בית משפט השלום, בדבר קיומו של חשד סביר לביצוע העבירות בהן הוחשד המשיב - בדין יסודה. אולם, לעניין הנזק שעלול להיגרם לחשוד מפרסום שמו, נפסק כי אופי החשדות כשלעצמו - מצביע על הנזק החמור שהפרסום עלול להסב לו, כמו גם לבנו הלוחם לצד מעורבים בחקירה; וזאת, בשים לב למבוכה ולביזוי הכרוכים בפרסום.

16. לעומת זאת, בקשר לאינטרס הציבורי שבפרסום נקבע, כי זה בא על סיפוקו שעה שפרטיה של הפרשה מותרים בפרסום ובשים לב לתחקיר שנערך זה מכבר על ידי חברת החדשות, כמו גם ל'פרומו' ששודר. בנסיבות העניין נקבע, כי די בכך כדי להזהיר את הציבור מפני הסכנה שטמונה במסירת תרומות בלתי מפקחת. עוד הוסף, כי החשוד אינו איש ציבור שזהותו מוסיפה, כשלעצמה, עניין לפרסום, והודגש כי אין מתעורר צורך חקירתי בכך; הא ראייה לכך, קבע בית משפט קמא - שמשטרת ישראל בחרה להותיר את סוגיית איסור הפרסום לשיקול דעתו של בית המשפט.

17. בשולי דבריו הדגיש בית משפט קמא, כי עיון בתיק החקירה מצביע על המורכבות המסוימת הכרוכה בהשלמתה. בנסיבות אלה, ובשים לב להצהרת משטרת ישראל לפיה אף באותה העת לא היה צפי לסיום החקירה - נקבע כי מוטב להימנע מפרסום שמו של המשיב בשלב זה, לפחות עד אשר יצטברו ראיות המחזקות את החשדות נגדו.

18. בשים לב לכל האמור לעיל, קיבל בית משפט קמא את הערעור, תוך שהורה על איסור פרסום שמו של החשוד, כמו גם על כל פרט שעלול לזהות אותו או את אחד מבני משפחתו. בתוך כך הודגש, למען הסר ספק, כי בכך אין כדי למנוע את פרסום יתר פרטי הפרשה או את שידור התחקיר שנערך על ידי חברת החדשות.

בקשת רשות הערעור והתשובות לה

19. מכאן הבקשה שלפניי, שהגישה חברת החדשות ביום 16.04.2024. המבקשת טענה כי הבקשה מעוררת נושא "בעל חשיבות כללית, בין משפטית ובין ציבורית". זאת, נוכח התופעה הנרחבת של גיוס כספים עבור חיילי צה"ל על רקע אירועי המלחמה, ובפרט בשים לב לחשדות לניצול הירתמותו של הציבור לרעה. כמו כן נטען, כי הבקשה "אף מעלה שיקולי צדק ייחודיים" שיש בהם כדי להצדיק היעדרות לה.

20. המבקשת הוסיפה והצביעה על שורה של שגיאות שנפלו בהחלטת בית משפט קמא. בתוך כך נטען, כי החשוד לא עמד בנטל הכבד המוטל עליו להוכיח כי עלול להיגרם לו או לבני משפחתו נזק חמור, כנדרש על פי דין, וכן לבסס קשר סיבתי בין פרסום שמו ובין נזק זה. כך, המבקשת סבורה כי קביעת בית משפט קמא בהקשר זה, אינה עולה בקנה אחד עם אמות המידה שהותוו בפסיקה. לעניין

הקשר הסיבתי נטען, כי מהמזכר שבתיק החקירה עולה, כי ממילא, החיילים שמשרתים ביחידה מודעים לחשדות המיוחסים למשיב, ולכן אין בעצם הפרסום כדי לגרום לנזק הנטען.

21. ביום 16.04.2024 הוריתי למשיבים להשיב לבקשת רשות הערעור, וביום 26.05.2024 הוגשו תשובותיהם אלו. בתמצית, המשיב סמך ידו על החלטת בית משפט קמא, הן ביחס לקביעה בדבר הנזק שעלול להיגרם לו מהפרסום, הן ביחס לקביעתו בדבר העניין הציבורי שבפרסום, תוך ששב ועמד על חפותו. במישור הדיוני נטען, כי הבקשה אינה מעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים. בתוך כך, המשיב סבור כי משמעותה של היעדרות לבקשת רשות הערעור תהא, הלכה למעשה, "הפיכת כל הליך בנוגע לאיסור פרסום לגלגול שלישי בזכות", זאת משום שמטבעם של הליכים אלה, כרוכים הם בזכותו של הציבור לדעת.

22. משיבה 2 (להלן: המדינה או מדינת ישראל) הזכירה בפתח תשובתה כי משטרת ישראל היא שהייתה צד להליכים שהתנהלו בבתי המשפט קמא וכן כי זו הפעם הראשונה בה מובאת עמדת המדינה לגופו של עניין. בתוך כך, המדינה מצביעה על מספר שגיאות שנפלו בהחלטת בית משפט קמא, ובכלל זה ניתן לציין כי לגישתה לא ניתן משקל ראוי לכך שבנו של המשיב אינו קטין, אלא בגיר. כמו כן, המדינה הזכירה אף היא כי חלק מהורי החיילים המשרתים ביחידה מודעים לחשדות על אודות המשיב, באופן המטשטש את הקשר הסיבתי בין פרסום שמו ובין הנזק הנטען על ידו. עוד נטען, כי אף מלאכת האיזון שבין העניין הציבורי שבפרסום שמו של המשיב ובין הנזק שעלול להיגרם לו מכך לא בוצעה על ידי בית משפט קמא כהלכה.

23. על אף כל האמור, הוטעם כי הטענות שהועלו בבקשה הן טענות ערעוריות במהותן, שאינן מעוררות שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים. משכך, המדינה ציינה כי הגם שלגישתה שגה בית משפט קמא בהחלטתו, הרי שאין בכך כדי להצדיק מתן רשות ערעור ב'גלגול שלישי'.

24. בהמשך הדברים, ביום 28.05.2024, ביקשה המבקשת להשיב לאמור בתשובות המשיבים. בהמשך לכך, ביום 30.05.2024, הוריתי על כך שהבקשה למתן רשות ערעור תובא לדיון לפניי, תוך שהתרתי למבקשת להגיש תשובה תמציתית, כבקשתה.

25. תשובתה זו הוגשה ביום 17.06.2024, וזו עסקה, בעיקרם של דברים, בשאלה האם אומנם יש מקום ליתן לה רשות ערעור בענייננו. בתוך כך, המבקשת שבה וחזרה על הטענה כי נוכח חומרת העבירות בהן חשוד המשיב, הרי שפרסום שמו הוא בעל "חשיבות ציבורית כללית". עוד נטען, כי בשים לב לנסיבות הדיוניות הייחודיות שהתעוררו בענייננו, בגדרן עמדתה של המדינה לגופו של עניין הובעה רק בפני הערכאה השלישית, וזו הייתה הפוכה לעמדה המעשית שהביעה בפני הערכאות קמא - "הרי ששיקולים מובהקים של צדק מחייבים מתן רשות ערעור". בתוך כך נטען, כי לו הייתה מוצגת עמדת המדינה בפני בית משפט קמא, היה הוא מגיע למסקנה אחרת. הדברים מקבלים אך משנה תוקף, כך טענה המבקשת, בשים לב לכך שלגישתה סיכויי הערעור הם "גבוהים במיוחד".

הדיון בבקשה

26. ביום 24.06.2024 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור. בדיון זה חזר בא כוחה של חברת החדשות, בעיקרם של דברים, על העניין הציבורי שכרוך לגישתו בפרסום שמו של המשיב. כמו כן, שב הוא והזכיר את הנסיבות הדיוניות הייחודיות בענייננו, בהן עמדת המדינה לגופם של דברים, הובאה לראשונה רק לפני הערכאה השלישית.

27. באת כוחה של המדינה עמדה, בהגינותה, על מורכבות העמדה שהובעה בכתובים; זאת, הן לנוכח ההתפתחות שחלה בעמדתה של המדינה לאורך שלבי ההליך; הן לנוכח העובדה שמחד גיסא, המדינה סבורה כי החלטת בית משפט קמא שגויה, אך מאידך גיסא, סבורה היא שאין מקום להיעתר לבקשה.

28. בתוך כך צוין, כי ככלל, אין המדינה נוהגת להותיר הכרעות בעניינים כגון אלה לשיקול דעתו של בית המשפט, זאת בחורג מהאופן בו נהגה בבתי המשפט קמא. עוד הודגש, כי הדבר נבע בעיקר מכך שמשטרת ישראל סברה כי אין צורך חקירתי בפרסום שמו של החשוד. אולם, משהובא התיק לעיון פרקליטות המדינה רק ב'גלגול שלישי', נמצא כי ראוי שהמדינה תביע את עמדתה לגופו של עניין. לשם שלמות התמונה יצוין, כי באת כוח המדינה עדכנה שחקירת הפרשה עודנה מצויה בעיצומה, אך לא ניתן לומר כי לעת הזו מועד כתב האישום מתקרב. יוער, כי טענתה זו אף גובתה בדו"ח חקירה חסוי שהוגש לעיוני (להלן: דו"ח החקירה).

29. בא כוח המשיב מצדו טען, כי יש לזקוף את התנהלותה של המדינה לאורך ההליך לחובתה, וודאי כי אין לזקוף אותה לחובתו. בתוך כך, שב הוא על עמדתו כי הבקשה שלפניי אינה מעוררת כל עילה להתערבות ב'גלגול שלישי'. לגופם של דברים, עמד הוא על אופי החשדות החמור שמיוחס למרשו, אשר לגישתו הוא "דומה לבגידה במולדת וסיוע לאויב בעת מלחמה, עד כדי כך". בחומרת החשדות כשלעצמה, כך נטען, יש כדי ללמד על הנזק החמור שעלול להיגרם למשיב ולמשפחתו, לו יפורסם שמו. עוד בהקשר זה צוין, כי בתקופה הקרובה צפוי להתקדם המשיב לדרגת סא"ל, וגם בכך נטען כי יש כדי להחרים את חומרת הנזק שעלול להיגרם לו.

30. ראוי לציין, כי לטענה אחרונה זו השיב בא כוח המבקשת, תוך שטען כי קידומו הצפוי של המשיב מחזק דווקא את האינטרס הציבורי שבפרסום שמו; וזאת, על מנת לאפשר ביקורת ציבורית ומשפטית הולמת בקשר לקידום, אף אם ניתן להניח כי הגורמים הנוגעים בדבר מודעים לחשדות.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית בתמצית

31. על המסגרת הנורמטיבית בכל הנוגע לאיסור פרסום שמותיהם של חשודים ושל נאשמים נזדמן לי לעמוד בהרחבה לאחרונה, בין היתר, ברע"פ 31/24 קירשנבאום נ' מדינת ישראל (31.01.2024) (להלן: עניין קירשנבאום) ובבש"פ 243/24 ניר נ' מדינת ישראל (30.01.2024) (להלן: עניין ניר). כך

ציינתי שם, כי ההוראה הנורמטיבית החולשת על ענייננו היא סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט, שלשונו כדלהלן:

איסור פרסומים	(1) בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או פרט אחר מפרטי החקירה, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור ובית המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני הענין הציבורי שבפרסום; הורה בית המשפט על איסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, יפקע האיסור עם הגשת כתב האישום נגד החשוד, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת;
---------------	--

32. סעיף זה מהווה אחד מהחריגים המצומצמים לעקרון החוקתי בדבר פומביות הדיון, המעוגן בסעיף 3 לחוק-יסוד: השפיטה ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט. שהלוא, כפועל יוצא של עקרון פומביות הדיון, נגזר הכלל בדבר פומביות תוכנם של דיונים משפטיים ושל שמותיהם של נאשמים וחשודים (עניין קירשנבאום, בפסקה 28; עניין ניר, בפסקאות 29-30, והאסמכתאות שם).

33. לעקרון זה טעמים והגיונות רבים, ודומה כי אין כל צורך להרחיב עליהם בענייננו (ראו: בש"פ 5759/04 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 658, 662 (2004) (להלן: עניין תורג'מן); עניין ניר, בפסקאות 30-31). בתוך כך, בפסיקתנו נקבע לא אחת כי לעקרון זה ערך אינסטרומנטלי, שכן הוא עשוי להיות הכרחי על מנת "לסייע בעד רשויות אכיפת החוק ועל מנת להתריע בפני הציבור על מסוכנות הנשקפת מחשוד" (שם, בפסקה 31, והאסמכתאות שם).

34. הכללים המנחים לבחינתה של בקשת איסור פרסום שמו של חשוד, מכוחו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט, הותוו על ידי השופט מ' חשין בעניין תורג'מן, ובהמשך שימשו הם בסיס גם לבחינת בקשות לאיסור פרסום שמם של נאשמים, וזאת כמובן בשינויים המתחייבים מכך (להרחבה ראו: עניין ניר, בפסקאות 35-43). בתוך כך הובהר, כי בהתאם ללשון החוק, על החשוד להוכיח כי פרסום שמו עלול להסב לו נזק חמור. לעניין זה, נקבע לא אחת, כי לא זו בלבד שהנטל להוכיח זאת מוטל על החשוד, הרי שגם מדובר "[ב]נטל כבד במיוחד" (שם, בפסקה 36, והאסמכתאות שם).

לשם עמידה על טיב הנזק שעלול להיגרם לחשוד, שומה על בית המשפט לבחון את נסיבותיו האישיות של החשוד - ובתוך כך את אישיותו, את מצבו המשפחתי והנפשי ועוד (רע"פ 8233/21 פלוני נ' בריינר, פסקה 27 (14.12.2021) (להלן: עניין בריינר); עניין תורג'מן, בעמודים 670-671). עוד בהקשר זה, בעניין תורג'מן נקבע כי "שיקול נוסף ייסוב את משפחתו של החשוד, למשל אם יש לו ילדים קטנים שהפרסום עלול לגרום להם נזק חמור בנסיבות העניין" (שם, בעמוד 671; ראו גם: בש"פ 5675/14 ליפר נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 12 (10.09.2014) (להלן: עניין ליפר)).

35. לצד זאת, בית משפט זה פסק, שוב ושוב, כי לא די בכל נזק שהוא, אלא שנדרש "נזק המתאפיין בחומרה מיוחדת, יוצאת מגדר הרגיל" (רע"פ 7276/13 פינטו נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (12.11.2013)); ראו גם: עניין ניר, בפסקה 36). שכן, מן המפורסמות היא שיש בעצם ההליך הפלילי, כשלעצמו, כדי להוביל לפגיעה מסוימת, לעתים משמעותית ביותר, בשמו ואף בכבודו של מושא ההליך (ראו, מני רבים: בש"פ 1071/10 משה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (25.02.2010) (להלן: עניין משה); בש"פ 1770/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (05.03.2010)). עוד ראוי להדגיש, כי לא די בהוכחת נזק חמור, אלא שעל החשוד או הנאשם, לפי העניין, להצביע גם על קשר סיבתי מסתבר בין עצם הפרסום ובין גרימתו של הנזק שנטען על ידו (עניין קירשנבאום, בפסקה 32; עניין ניר, בפסקה 38).

36. אם ורק אם צלח המבקש משוכות אלה, נדרש בית המשפט לבחון את העניין הציבורי שבפרסום, ולאזנו אל מול החשש מפני גרימתו של הנזק הנטען (עניין תורג'מן, בעמוד 668). בהקשר זה, ציינתי בעניין קירשנבאום, כי בין הנזק החמור שעלול להיגרם למבקש ובין האינטרס הציבורי שבפרסום מתקיים יחס של 'מקבילית כוחות', כך "[ש]ככל שהנזק חמור יותר כך הוא עשוי להצדיק איסור פרסום שהעניין הציבורי בו גבוה יותר" (שם, בפסקה 34; ראו גם: ע"פ 8225/12 חברה פלונית בע"מ נ' פלוני, פסקה 12 (24.02.2013)).

37. בחינת העניין הציבורי שבפרסום נחלקת לרובד כללי, הנשען על הנחת יסוד בדבר עניינו של הציבור בהליכים משפטיים (ראו: עניין תורג'מן, בעמוד 667); וכן לרובד פרטיקולרי, בגדרו נדרש בית המשפט למיהות החשוד, למהות החשדות נגדו, למידת תרומתו של הפרסום לקידום חקר האמת ועוד (עניין ניר, בפסקה 39). בתוך כך, לא אחת פסקנו כי לצורך באזהרת הציבור מפני חשוד או נאשם, יינתן גם כן משקל (ראו למשל: רע"פ 4898/17 פלוני נ' אגף המכס והמע"מ חקירות ירושלים, פסקה 14 (02.07.2017)).

38. עוד ראוי לציין, שבפסיקה הובהר כי כאשר מדובר בחשוד, להבדיל מנאשם, יש מקום להידרש לטיב הראיות שלחובתו (עניין קירשנבאום, בפסקה 35; אשר לאבחנה זו, ראו: עניין ניר, בפסקאות 40-53); שכן, ככל שמצטברות יותר ראיות לביצוע המיוחס לו, אזי שמתקרב מועד הגשתו של כתב אישום וכן מתגבר גם העניין הציבורי שבפרסום שמו (עניין תורג'מן, בעמוד 668).

39. להשלמת התמונה יצוין, כי בפסיקה הודגש מספר רב של פעמים כי בשים לחשיבותו של עקרון פומביות הדיון, יש מקום לפרש את החריגים הסטטוטוריים לו, ובהם את סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט - על דרך הצמצום (ראו, מני רבים: עניין קירשנבאום, בפסקה 35).

מן הכלל אל הפרט

40. בהלכת חניון חיפה הגדיר בית משפט זה, באופן כללי, את אמות המידה למתן רשות לערער ב'גלגול שלישי'. בתוך כך נפסק, כי אומנם "לא ניתן להגדיר באופן ממצה מראש את סוגי המקרים" בהם כך ייעשה, אולם כי על דרך הכלל, רשות כאמור תינתן במספר מקרים מסויים, ובתוך כך -

"[מקרים המעוררים] שאלות בעלות חשיבות חוקתית; נושאים, בהם יש החלטות סותרות של ערכאות נמוכות יותר, ואשר בהם טרם נפסקה הלכה על-ידי ערכאת הערעור הגבוהה ביותר, הווה אומר, מקרים, בהם יש לתרום לאחידותה של ההלכה; מקרים, בהם יש חשיבות עניינית לבעיה המשפטית המועלית בהם בין כעמדה בפני עצמה ובין מבחינת הקשרה או זיקתה לנושאים משפטיים אחרים; מקרים, בהם יש חשיבות ציבורית בעניין [...]" (בר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123, 128 (1982) (ההדגשה הוספה - ח' כ')).

41. כפועל יוצא מכך, השתרש בפסיקתנו הכלל האמור, שחל כידוע בהקשרים משפטיים שונים - לפיו רשות ערעור ב'גלגול שלישי' תינתן אך ורק במקרים מצומצמים חריגים, בפרט כאשר הבקשה מעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים (ראו למשל: עניין קירשנבאום, בפסקה 36, והאסמכתאות שם). יודגש, כי לא אחת פסקנו כי כלל זה כוחו יפה אף כאשר הבקשה למתן רשות ערעור נוגעת לצו איסור פרסום (שם, בפסקה 36; בש"פ 5257/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.09.2022), והאסמכתאות הרבות שם). זאת ועוד, בהקשרנו אנו, אף נפסק זה מכבר כי רשות כאמור תינתן גם בהתקיים נסיבות מיוחדות "המצדיקות זאת לשם מניעת עוול קשה" (בש"פ 1039/19 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' שופט אלמונית, פסקה 6 (13.03.2019) (להלן: בש"פ 1039/19)) או כאשר לעניין הנדון ישנה חשיבות ציבורית מיוחדת, ואפילו כאשר "לא נקבעה הלכה משפטית חדשה בהחלטות בתי המשפט דלמטה" (רע"פ 2783/19 קרא נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (02.01.2020) (להלן: עניין קרא)).

42. בנתון לאמור, ולאחר שהפכתי בדבר, מצאתי כי יש ליתן למבקשת רשות לערער על החלטת בית משפט קמא. זאת, נוכח העניין הציבורי המשמעותי שבפרסום דנן, הנובע מהחשש מניצול רצונו הטוב של הציבור לתרום למערכה הפוקדת את מדינת ישראל בימים אלה; בשים לב לנסיבות הפרוצדורליות הייחודיות שהתעוררו בענייננו; וכן נוכח מסקנתי כי בנסיבות העניין דנן, החלטת בית משפט קמא אינה מושתתת על אדנים משפטיים יציבים (השוו: עניין קרא, בפסקה 14; בש"פ 1039/19, בפסקה 6). בהתאם לאמור, תיקרא להלן המבקשת - המערערת או חברת החדשות.

43. ודוק: מסקנתי כאמור מושתתת, אם כן, על העניין הציבורי הפרטיקולרי שכרוך בפרסום, על רקע התקופה בה אנו מצויים, כמו גם על הנסיבות הדיוניות הייחודיות שנוגעות לה. לבטח, שאין במסקנתי זו כדי להרחיב או לשנות מאמת המידה הנוגעת למתן רשות ערעור בשאלה של איסור פרסום, או בכלל, והכל בהתאם להלכה הפסוקה הקיימת. עוד אעיר בהקשר זה, כי מקובלת עליי טענת המשיב כי אין לזקוף לחובתו את התנהלותה של המדינה, אך יחד עם זאת מובן גם שאין לזקוף אותה לחובתה של המערערת. אכן, לא זקפתי את זו למי מהם.

44. עתה, אם כן, יש להידרש לערעור גופו. אקדים אחרית לראשית ואציין, כי סבורני שבהחלטת בית משפט קמא נפלו שורה של שגיאות, אשר יש בכל אחת מהן כשלעצמה, לבטח בהצטברותן, כדי להצדיק את קבלת הערעור לגופו.

45. ראשית, מקובלת עליו טענת המדינה כי היה מקום לתת את הדעת לכך שבנו של החשוד, שהחשש מהנזק שעלול להיגרם לו היווה אבן דרך מרכזית בהחלטת בית משפט קמא - אינו קטין. שכן, קריאה זהירה של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט מלמדת כי זה מסמך את בית המשפט לאסור את פרסום שמו של חשוד, אם ראה "כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור" (ההדגשה הוספה - ח' כ'). אכן, בפסיקת בית משפט זה נקבע לא פעם כי אפשר שיינתן משקל לנזק שעלול להיגרם לצד שלישי, ובמיוחד לילדים קטנים של החשוד, ככל שחשש מנזק שכזה מבוסס כדבעי (ראו: פסקה 34 שלעיל; עניין קירשנבאום, בפסקה 46; עניין לייפר, בפסקה 12; השוו לעניין ניר, שם נקבע כי נושא משרה בכיר בקרן הון-סיכון שהואשם בפלילים אינו רשאי להישמע בטענה כי איסור פרסום שמו הוא בטובת המשקיעים בקרן (שם, בפסקה 64)).

46. אולם, סבורני כי מתיחת לשונו של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט, אל מעבר לאפשרויות שנדונו בפסיקה, צריך שתיעשה בזהירות ובמתינות; שאם לא כן, עלולים אנו למצוא כי הפכנו את פומביות הדין לחריג, בעוד איסור הפרסום ייעשה הכלל (השוו: עניין משה, בפסקה 10). דברים אלו אמורים, מכוח קל וחומר, אף ביחס להתחשבות בנזק שעלול להיגרם, לטענת המשיב, לאחיו. בתוך כך אעיר, כי במסגרת הדין שהתקיים לפניי, ובמענה לשאלת בית המשפט, לא עלה בידי בא כוח המשיב להצביע ולו על מקרה אחד, בו נפסק כי יש להתחשב בנזק שעלול להיגרם לאחיו של החשוד או הנאשם.

47. שנית, איני סבור כי עלה בידי החשוד כדי לבסס את הקשר הסיבתי הנדרש שבין פרסום שמו ובין הנזק שעלול להיגרם לטענתו, לו ולבנו; זאת, שעה שכאמור לעיל, דומה כי חלק מהורי החיילים המשרתים ביחידה מודעים לזהותו של המשיב, כמו גם לחשדות המיוחסים לו. בעניין זה ראוי להזכיר כי תלונתם של ההורים לחיילים ביחידה היא 'שהניעה' את ההליך, והובילה לפתיחת החקירה בעניינו של המשיב. לא למותר לציין, כי המשיב לא שלל אפשרות זו הן בכתובים הן במסגרת הדין שהתקיים לפניי, אלא רק ציין כי הוא אינו יודע "האם [החיילים המשרתים ביחידה - ח' כ'] יודעים, כמה יודעים ומה עמדתם". זאת ועוד. לדיון שהתקיים לפניי התייצבו מי שהוצגו על ידי בא כוח המערערת כהורים ללוחמים המשרתים ביחידה, ואשר התייצבו לטענתה, על מנת להביע את תמיכתם בקבלת הערעור.

48. אשר על כן, ספק רב בעיניי אם הפרסום עצמו הוא שעלול לגרום נזק לחשוד או לבנו; שכן, ככל שיש ממש בטענותיו בעניין, דומה לכאורה, כי חלק משמעותי מהנזק הנטען - נגרם זה מכבר. בהקשר זה יובהר, למען הסר ספק, כי הנטל לביסוס הקשר הסיבתי מוטל אף הוא על מבקש איסור הפרסום (ראו: עניין ניר, בפסקה 38; עניין תורג'מן, בעמוד 668), ולכן לא די בטענת המשיב לפיה אין לדעת מה יודעים לוחמי היחידה או הוריהם.

49. שלישית, איני סבור כי גם הנזק עצמו, שעלול לכאורה להיגרם למשיב, לבנו או לאחיו - עולה כדי נזק חמור, כדרישת הפסיקה בכגון דא (להרחבה ראו: עניין ניר, בפסקה 37). ודוק: יוזכר כי החלטת בית משפט קמא, בהקשר זה, התבססה על "המבוכה והביזוי" שעלולים להיגרם למשיב ולמשפחתו כתוצאה מפרסום שמו. דא עקא, בית משפט זה פסק וחזר ופסק כי - "אין הליך פלילי שלא כרוכה בו

מעצם טיבו וטבעו פגיעה בכל מישורי חייו של מי שכנגדו מכוון ההליך הפלילי, לרבות: פגיעה בשמו הטוב, פגיעה במשפחתו ופגיעה בעבודתו ובמשלח ידו". אשר על כן, מובן כי לא די בחשש מפני מבוכה וביזוי, אלא יש להצביע על כך שלחשוד או למשפחתו הקרובה - עלול להיגרם נזק יוצא מגדר הרגיל (עניין פינטו, בפסקה 10). בענייננו, אם כן, לא עלה בידי החשוד לבסס חשש שכזה, המבוסס על טעמים רפואיים, פסיכיאטריים או על נסיבות חריגות אחרות, כפי שדורשת הפסיקה (ראו למשל: עניין בריינר, בפסקה 27, והאסמכתאות שם).

50. לא זו אף זו, אעיר כי בשונה מבית משפט קמא, וכן בניגוד לנטען כל ידי בא כוח המשיב בדיון שהתקיים לפניי, איני סבור כי יש בחומרת העבירות בהן חשוד המשיב, כשלעצמה, כדי להצדיק את איסור פרסום שמו. שכן, כפי שציין השופט חשין, "יש בו בשיקול זה אף-הוא פנים לכאן ולכאן" (עניין תורג'מן, בעמוד 671). בתוך כך אדגיש, כי מוכן אני להניח שחומרת העבירות עשויה לחזק חשש מפני נזק חמור שבוסס זה מכבר, זאת כאשר, למשל, משתכנע בית המשפט כי יש בה כדי להגדיל את הסיכויים להתדרדרות נפשית של החשוד או של בן משפחתו. אולם, יחד עם זאת, חומרת העבירות, כמו גם הסיכון שהן מטילות על הציבור - יש בה, גם כן, כדי להגביר את הצורך בפרסום שמו של החשוד ולחזק את העניין הציבורי שכרוך בכך (השוו: עניין ניר, בפסקאות 39, 51 ו-63). אשר על כן, מוקשית בעיניי המסקנה לפיה די בחומרת העבירות כשלעצמה כדי לעמוד בתנאי בדבר נזק חמור.

51. עוד בדבר הנזק שעלול להיגרם לחשוד ולבני משפחתו, מצאתי כי אין בדרגתו הבכירה של אחי המשיב, כמו גם בקידומו הצפוי, כדי להצדיק את איסור פרסום שמו. בהקשר זה אציין, כי לא אחת הדגשתי כי אוזנו של בית המשפט אינה קשבת לטענות מסוג זה (על כך ראו: עניין ניר, בפסקאות 37 ו-65; עניין קירשנבאום, בפסקה 41); וכך גם אעיר בהתייחס לנסיבותינו כאן, כי מקובלת עליי טענת המערערת לפיה האינטרס הציבורי בפרסום שמו של המשיב אך מתעצם בנסיבות אלה - זאת על מנת שניתן יהיה לקיים ביקורת ציבורית הולמת בקשר לקידום המוזכר, אולי אף ביקורת משפטית.

52. רביעית, סבורני כי על אף שלגישת המדינה אין מתעורר צורך חקירתי בפרסום שמו של המשיב דכאן, הרי שלא ניתן להמעיט מהרובד הפרטיקולרי שבעניין הציבורי שבפרסום הפרשה, על מכלול עובדותיה ופרטיה. זאת, הן משום שיש בפרסום הפרשה ללא שמו של החשוד בה כדי 'להחשיד' בעיני הציבור מספר רב של הורים לחיילים המשרתים ביחידה; הן בשל הצורך להזהיר את הציבור מניצול רצונם הטוב של אזרחי המדינה לשאת בנטל תקופת המלחמה, ובפרט כדי להתריע מפני מעשים חמורים כגון אלה שמיוחסים למשיב. כפי שהיטיבה לציין זאת המדינה בתשובתה, הרי "[ש]נראה כי סיום הלחימה אינו קרוב, התופעה של תרומות לחיילים עדין קיימת, וראוי שהציבור ידע להיזהר מהמשיב" (ראו גם: פסקה 37 שלעיל). מסקנה זו מקבלת אך משנה תוקף, שעה ששתי הערכאות קמא קבעו כי ישנו חשד סביר לביצוע העבירות המיוחסות למשיב.

53. מעבר לאמור, מצב שבו הורים לחיילים המשרתים ביחידה, המודעים לחשדות על אודות המשיב ואף הניעו את ההליך הפלילי בעניינו, לא יוכלו להביע תרעומת פומבית אשר לקידום הצפוי, שכן יימצאו הם מפרים צו שיפוטי - הוא מצב בלתי רצוי. בחברה דמוקרטית שחרטה על דגלה את העיקרון הנעלה

בדבר חופש הביטוי, אין להסכין עם מצב כזה, שיוביל להשתקת ביקורתם בקשר לקידומו של המשיב במסגרת אותה המערכת שלשיטתם הוא לכאורה ניצל (ולעת הזו, לכאורה בלבד) - תוך פגיעה בהם ובילדיהם המשרתים ביחידה (השוו: עע"מ 9341/05 התנועה לחופש המידע נ' רשות החברות הממשלתיות, פסקה 35 (19.05.2009)).

54. בהתאם לזאת, סבורני גם כי שגה בית משפט קמא באופן ביצוע מלאכת האיזון שבין הנזק שעלול להיגרם למשיב ולקרוביו מהפרסום ובין העניין הציבורי שכרוך בו; זאת, בפרט, נוכח גישת הפסיקה לפיה החריג שבסעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט - מפורש על דרך הצמצום. יובהר, כי דברים אלו נאמרים, כך או כך, מעבר לצורך, שכן כידוע, יש להידרש למלאכה זו - "אם ורק אם הוכיח המבקש כי הפרסום עלול לגרום לו נזק חמור" (עניין קירשנבאום, בפסקה 32).

הערות טרם סיום

55. בשולי דבריי מצאתי להעיר בקצרה לגבי המשקל שראוי להעניק לעמדה שמביעה המדינה בעניינו של צו איסור פרסום. כידוע, לפני שנים רבות פסק בית משפט זה כי יש ליתן משקל רב להסכמה שהושגה על ידי צדדים להליך המתנהל לפניו, בבחינת "אמת והסכם - הסכם עדיף" (ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי, פ"ד מב(1) 475, 446 (1988)). אולם, אין בעיקרון זה כדי לפטור בלא כלום את בית המשפט, מקום בו מונחת לפניו בקשה לאיסור פרסום שמו של חשוד או נאשם, בהתאם לסעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט, לה ניתנה הסכמת המדינה או בהיעדר התנגדותה. אלא, שעל בית המשפט להשתכנע כי נתקיימו התנאים שבדין, המצדיקים בנסיבות אותו עניין את קבלת הבקשה.

56. כידוע, בקשות מעין אלה נוגעות לזכותו של הציבור לדעת, שאינו מעורב, בהכרח, באופן פעיל בהליך (עניין קרא, בפסקה 17). בשל כך, בהקשרים אלה, ניתנת באופן שגרתי 'זכות עמידה' לגורמים שונים המבקשים להסיר צווי איסור פרסום, כפי שהיה גם בענייננו. אכן, יש להניח כי במרבית המקרים, האינטרס הציבורי, כמו גם זכותו של הציבור לדעת - ייוצגו על ידי המדינה באופן הולם, ולכן ראוי ליתן משקל משמעותי לעמדתה, לא כל שכן כאשר ניתנת הסכמתה למתן הצו (השוו: חאלד כבוב, רעות אברהם-גדליה ונדב קליין "המאסדר כידידו של בית המשפט" (טרם פורסם, צפוי לראות אור במהלך 2024); בג"ץ 5474/23 חברת דואר ישראל בע"מ נ' שר התקשורת, פסקה 40 לחוות דעתי (07.03.2024)).

57. אולם, כמו בהקשרים אחרים, הסכמת המדינה אינה כובלת את ידיו של בית המשפט (השוו: ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 605, 577 (2002)). בתוך כך, על בית המשפט ללמוד מעמדת המדינה את מה שיש בה, ולא את מה שאין בה. בפרט, עליו לבחון, למשל, אם מדובר בהסכמה למתן צו המבוססת על עמדה משפטית לפיה נתקיימו התנאים שבדין לשם כך; או שמא מדובר, למעשה, בהיעדר התנגדות למתן הצו בשל היעדרו של צורך חקירתי בפרסום שם החשוד, כפי שהיה בענייננו.

58. טרם סיום יובהר, כי אין באמור בפסק דיני כדי לקעקע את חזקת החפות הנתונה בידי המשיב או

כדי להביע עמדה, ולו ברמיזה, בכל הנוגע לעוצמת הראיות שקיימות לחובתו. כאמור לעיל, הבסיס הראייתי בהחלט מהווה שיקול בכל הנוגע להכרעה בבקשה לאיסור פרסום שמו של חשוד; ובענייננו, בתי המשפט קמא מצאו כי אכן קיים חשד סביר. אולם, על קביעתם זו בלבד מושתת פסק דיני, ולא על מעבר לכך, שכן ממילא לא נתבקשתי על ידי מהצדדים להתערב בה.

59. עוד אציין, כי עיינתי בדו"ח החקירה החסוי שהוגש לעיוני, ונוכחתי לדעת כי עסקינן בחקירה מורכבת ומסועפת, שהשלמתה תדרוש פרק זמן נוסף, זאת בשים לב למספר התלונות שהוגשו בענייניו של המשיב. אין לי אלא לסמוך על רשות החקירה על מנת שתוסיף לפעול באופן רציף וענייני - והכול על מנת להשלים את החקירה בפרק זמן הולם, בהתאם להוראות דין.

סוף דבר

60. נוכח כל האמור, הערעור מתקבל בזאת, במובן זה שהחלטת בית משפט השלום בפתח תקווה מיום 17.03.2024 תושב על כנה, וצו איסור הפרסום שניתן בהחלטת בית משפט קמא - יבוטל.

יחד עם זאת, החלטתי זו תיכנס לתוקפה רק מקץ שבעה ימים מהיום, וכך רק החל מיום 07.07.2024 שמו של החשוד וכן פרטים מזהים אודותיו יהיו מותרים בפרסום.

ניתן היום, כ"ד בסיון התשפ"ד (30.6.2024).

שׁוֹפֵט